

Pogledaj... sve je puno knjiga.

e Razgovori Djeca

Vorovi Teme Prevoditeljski

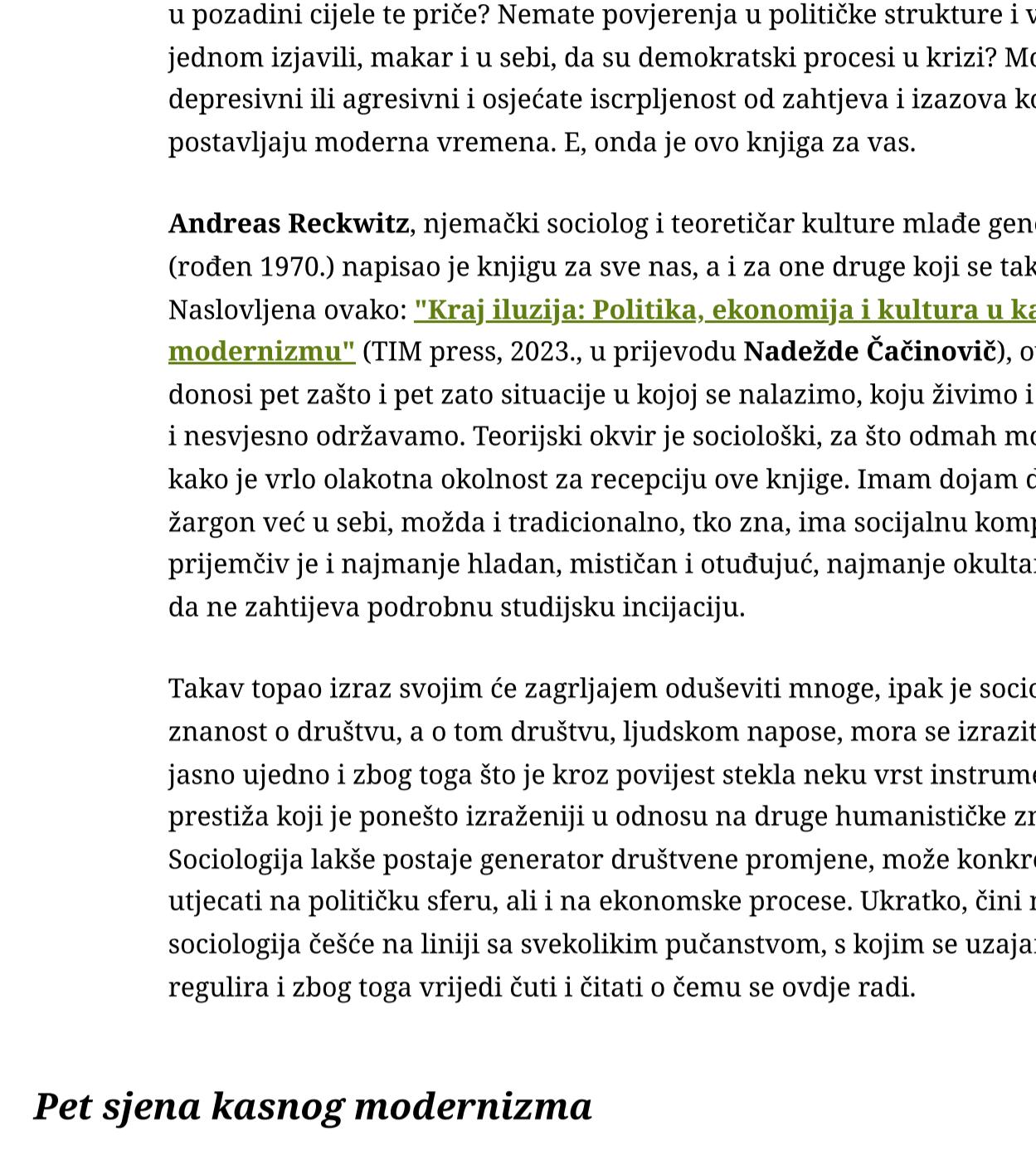
SOCIOLOGIJA • ANDREAS RECKWITZ • KNJIGE KONTRA MAINSTREAMA

moderнизму

www.oxfordtextbooks.co.uk

Andreas Reckwitz: Kraj iluzija

ekretnici, tako reći na s
e krajem šezdesetih i po

sedamdesetih godina (revolucionarna 1968., kontrakultura, naftna kriza 1973. puni zamah dobiva tijekom osamdesetih i devedesetih (tehnološki napredak, deindustrijalizacija), a iscrpljuje se u vremenu promjena na kulturnom, političkom i ekonomskom planu kojima svjedočimo danas (financijska kriza 2007.-2008., Brexit, veća prisutnost desnog populizma). Kasni modernizam je zamijenio paradigmu industrijskog modernizma koja je začeta, logično, za vrijeme industrijske revolucije u 18. stoljeću, a svoj vrhunac doživjela u trima desetljećima od kraja Drugog svjetskog rata pa sve do revolucionarnih šezdesetih i sedamdesetih, kada doživljava kobnu krizu. Ono što kasni modernizam razlikuje od industrijskog sustavno je razloženo u pet poglavlja o kojih svako tematski obrađuje po jedan društveni aspekt.

predšasnika razviti osobit oblik kognitivno-kulturnog kapitalizma zasnovanog ekonomiji znanja i nematerijalnih dobara, u središtu kojeg je ideja o premoći singularnosti i individualizma. On će cijeniti sve ono što je jedinstveno, izvanredno, iskustva vrijedno, a to je u 21. stoljeću praktički sve. Obrazac kulturnizacije danas je takav da vrijednost biva prišivena svemu i svačemu i svemu biva uvučeno u koloplet hiperkulture u središtu kojeg je zapravo snažna tržišna centrifuga.

Detektirat će Reckwitz pritom i temeljitu promjenu u klasnom sustavu, stvarajući nove srednje klase, koja je urbanizirana, većinom visokoobrazovana i naklonjena ideji kontinuiranog rada na sebi i sakupljanju jedinstvenih iskustava. Prema čovjeku stare srednje klase, naklonjenjem ideji društvenog služenja, koja je discipliniran i emocionalno stidljiv, pripadnik nove srednje klase čini se kakav samodopadni fićfirić, zaluđen novim iskustvima, dokidanjem vlastitih granica, stvaranjem iznimnih „uspomena“ i samoostvarenjem svoje privatne biografije. Ovaj drugi, u Reckwitzovu tekstu doima se kao kakav nemetljivi i rezerviran baštinik onog općeg, zajedničkog i društvenog, kao indeks kruto postavljene „normalnosti“ koja je u nekom idealnom, beskonačnom vremenu glavni nositelj neiscrpnog napretka. On je zadovoljan predvidivim životom i materijalnom sigurnošću i kao takav će nečujno izdahnuti, sretan jer je bio dio nečeg „većeg od sebe.“

Reckwitz je prikriveni strukturalist. Osim što prilikom analize smjelo poseže za binarnim opozicijama između kojih se zbiva čitava dinamika društvenih procesa, on ujedno u njima primjećuje snažnu polarizacijsku silu. Ta polarizacija se događa na svim razinama i stvara dubok jaz i veliku nejednakost. Ona je

Primjerice, osim imperkulturne (nepozitivne) kulturologije, koja je biva spremno da se iskoristi u kognitivnoj teoriji opozicijski kulturni esencijalizam, koji je takođe i „nega“ modul.

radnički prava (čekićki radnici, radnici na crni, slobodarići koji žive sa honorara, ugovorni radnici); sjena kulturno-kognitivnog kapitalizma nematerijalnih dobara je svekolika ekonomizacija društva koje poprima karakteristike nemilosrdne tržišne logike; romantička aspiracija individualnog razvoja i samostvarenja kroz singularizaciju iskustva i traženje pozitivnih emocija istovremeno novu srednju klasu čini nekompetentnom za nošenje s neprevidivošću života i negativnim emocijama koje s tom nepredvidivošću dominiraju; otvoreni liberalizam s globalističkom i multikulturalističkom agendom neizravno stvara svojeg arheneprijatelja u obliku danas raširenih desnih populizama koji grubo razgraničuju „nas“ i „druge“, što je priča u kojoj oni drugi često bivaju predstavljeni kao jedini izvor sve društvene problema.

i paradigma?

Čini se da Reckwitz na velike društvene procese gleda kao na svojevrsnu ciklusičku teoriju raznorodnih kontraktova, od kojih je jedna regulativna, a druga dinamizirajuća. U principu se radi o vrlo jednostavnoj prepostavci. Kao što bi čitatelj mogao i očekivati, u osnovi se regulativna logika javlja onda kada društveni red i regulacija poseže za snažnijom kontrolom društvenih procesa u obliku formiranja stabilnog poretku i granica. To je najčešće posao vlade. Dinamizirajuća logika ima suprotan smjer. Javlja se onda kada regulacija uzrokuje „gušenje“ i onda kada je opstojnost dinamike ugrožena, a regulacija prijeđe u svoj ekstremni oblik. Sadržaj dinamizirajuće logike je u otvaranju i dereguliranju reda u korist individualnih sloboda, slobode tržišta, skupina itd. Primijećeno vrlo dobro, nema što, čak i sustavno razloženo, u kraćem formatu svih pet poglavlja. Međutim, u svakom od poglavlja nailazim na nečekivanu boljku.

Bez obzira na to što se autor de facto od samog početka zakleo da će izbjegavati paušalna objašnjenja, čega se većim dijelom zaista i drži, ipak je paušalno zahvatio prognozu buduće velike društvene paradigmе, ali i mogući oblik

ozdravljenja od tegoba kojih smo svi itekako svjesni. Primjerice, država „smještajućeg liberalizma“ Reckwitzovim riječima opet je aktivna država, dod novog tipa, dodaje on, koji se razlikuje i koji se mora razlikovati od upravljačke nacionalne države socijalnog tipa. Nadodaje i da postoji potreba za novim pravilima društvenosti koja bi bila osmišljena prema nekom zajedničkom i univerzalnom kulturnom okviru i da bi se unutar paradigme smještajućeg liberalizma trebalo ponešto poštenije misliti o razvoju sela i grada i temeljnoj infrastrukturi.

njegovom najavom na samom početku teksta. Jasno je da smo danas u razdoblju dinamizirajuće logike, i da će uslijediti nešto što će snažnije regulirati društvene procese, no takav zaključak sam po sebi čini se paušalan i nezadovoljavajuć. To je igranje na sigurno.

da je barem bilo još malo hrabrosti u tim poantama, pa da se problemu pucalo direktno u glavu, a ne da ga se na neki način tetoši s alternativom koja zadovoljava njegov dvostruki, janusovski appetit. Time bi se izbjegao paušal, a upalo bi se u područje nedovoljno utemeljenih teza, što bi uznemirilo duhove uzorne znanstvene prakse. Međutim, mala je to cijena za ulazak u samu srž problema koji po mom skromnom mišljenju zahtijeva od istraživača ipak neku crtu onog prožvakanog „romantičkog“ genija. Tek onda kada svojom mišlju krene mimo „regulativne“ logike i osloni se malo više na svoju intuiciju i osjećaj/našu/otvara vrata novom tumačenju koje neće od samog početka biti lako uklonjivo u postojeću paradigmu. Na čini mi se da je to nužnost, othrvati se stoga događaju, čovjeku zasićenom sadržajem kojeg tako reći goni hiperkulturna centrifuga s tržišnom logikom ne preostaje nego da spektakularno i veličanstveno implodira.

Foucaultovim rijećima „poretka onoga što se može vidjeti i misliti“. Inače se čini da prave alternative nema, nego samo permutacija elemenata postojećeg stanja, kao da izvan njega nema ništa.

Došli smo do kraja iluzija, sve ono što smo uzimali zdravo za gotovo sada pokazuje svoj iskrivljeni sjaj. Negdje putem izgubili smo ono opće, drugim rijećima povjerenje u apsolut. Partikularizacija iskustva uzrokuje krizu društvenosti i dijaloga, nekako to sve više izgleda kao da se krećemo osobnim mračnim tunelima iz kojih kroz malene prozore gledamo vanjski svijet, nešto kao u romanu "Tunel" **Ernesta Sábata**. Povremeno se mimoilazimo, ali taj kraj trenutak suočavanja nije dovoljan nizašto, ostajemo u tišini svog vlastitog malog projekta (tunela) koji ide u ništa, a obećano mu je savršenstvo.

Možda nas je ovaj tehnološki napredak napokon suočio s psihozom koja oduvija

putem zaborava napretka, to je jedan od puteva koji se i u "[Kraju iluzija](#)" naslućuje, ali tako je sitan, gotovo nevidljiv. Možda bi se tim zaboravom oslobodili tereta koji je u ovoj konstelaciji odnosa, atomiziranoj do krajnosti, načelno neodrediv i vrlo opterećujući. Odlična je ovo knjiga, bez obzira na sve nije bauk, na suncu će dobro pocrnniti.

U knjizi 'Kraj iluzija: Politika, ekonomija i kultura u kasnome modernizmu' Andreas Reckwitz argumentirano izlaže središnje strukturne značajke suvremenosti: novo klasno društvo, obilježje postindustrijske ekonomije, konflikt između kulture i identiteta, iscrpljenost koja nastaje iz imperativa samoostvarenja i krizu liberalizma.

Alice from Alice in Wonderland stands next to a red double-headed arrow.

– PRETRAŽI SVE ČLANKE –

A decorative horizontal separator consisting of two solid red lines and a central floral ornament. The central ornament is a stylized arrangement of flowers and leaves, possibly peacock feathers, rendered in a light color like gold or silver against a white background.

 Moderna vremena

Sva prava pridržana © MV Info d.o.o. 2023. • Kriv je Fiktiv